

وارلیق

VARLIQ

Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi

İkinci Dönem. Sayı: 2021: 23(1), ss. 7-8

Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

سونوش: اولوسلار آراسی آراشدیرما درگیسی وارلیق

• دوکتور محمدرضا هیئت

دگرلی آراشدیرماجیلار، سئوگیلی اوخوجولار؛

۱۳۵۸ (۱۹۷۹) ایلیندن اعتباراً دوزنلی اولاراق یایینلانان و گونوموزه قدر توپلامدا ۱۹۵ سایسی ایشیق اوزو گورن وارلیق درگیسی، الینیزده کی بو ساییدان باشلایاراق یئنی بیر آشامایا گیرمیش اولدو. دونیانین اؤنملی تورکولوژی مرکز لرینده، اؤزلیکله ایران و آذربایجان تورکلویو آراشدیرمالاریندا هر زامان جیدتی و گونیلیر بیر قایناق اولاراق باش وورولان وارلیق درگیسی، بو ساییدان اعتبارا یئنی بیر استاتو قازاناراق اولوسلار آراسی حکملی درگی کیمی یایینی سوردوره جکدیر. بو قرارین آلینماسیندا بیر نئچه مسئله ائتکیلی اولموشدور:

۱- وارلیق درگیسی نین تاماما بیلیمسل و آکادمیک بیر سویهده یایینلانماسی، درگی نین قوروجولاری مرحوم دوکتور جواد هیئت و مرحوم دوکتور حمید نطقی نین آماج و دیلکلریندن بیر ایدی. بو یولدا جیدتی فعالیتلر آپاران و درگی نین تمیلینی ده بو آماج او یغون اولاراق آتان قوروجو عالیملریمیزین عؤمرو یئترلی اولماسا دا، اونلارین دیلکلری نین گرچکلشمیش اولماسی بیزیم اوچون غرور و ئریجی بیر اولایدیر.

۲- ایران دا آسیمیلاسیون سیاستلری و تورکلره/تورکجه یه یؤنه لیک آیریمجی و باسقیجی پولیتیکالارین سونوجوندا وارلیق درگیسی اوزون ایللر آغیر بیر یوکو تک باشینا داشیماق مجبوریتینده قالاراق هر سویهده یازارا و اوخوجویا قاپیلارینی آچیق توتماقلا تورک دیلی و کولتورونون یاییلماسینی دا اؤزونه هدف سئجیدیکیندن، آرزولادیغی و آماجلادیغی بیلیمسل/آکادمیک درگی سویه سینه چاتماغی سورکلی اثرته له مه لی اولموشدور. بوگونکو دوروما باخدیغیمیزدا ایسه، فرقلی سویه لرده تورکجه و یا تورک کولتورو ایله ایلگیلی درگیلرین وار

اولدوغونو، بو بوشلوقون قیسماً و آز دا اولسا دولدورولدوغونو گۆره بیلیریک. بو نهدنله وارلیق درگیسی آرتیق اسکسی کیمی فرقلی سویه لرده یازیلاری یایینلاماق زورونلوقوندان بیر آنلامدا قورتولموش و آکادمیک درگی اولما یولوندا هر هانسی بیر انگلی قالمامیشدیر.

۳- ایستر ایران دا، ایستر سه ده دونیانین چئشیدلی اؤلکه لرینده یایینلانماقدا اولان مینلرجه درگی ایچریسینده قونو اعتباری ایله آذربایجان- ایران تورکلویونه اوداقلانان آکادمیک بیر درگی نین اولماماسی دا، وارلیق درگیسینی بو یؤنه یؤنلندیرن نهدنلردن بیر اولموشدور.

۴- گئچن ۴۰ ایل ایچریسینده تورک دیلی، ادبیاتی، تاریخی و کولتورو اوزرینده اوزمانلار، تورکجه و یا تورکلوکله ایلیلی بیلیمسل مقاله لر یازان گنج و اورتا یاشلی عالیملریمیزین یا دا عالیم آدایلاریمیزین سایسی نین چوخ اولماسینا باخمایاراق، اولارین چالیشلارینی یایینلایابیله جک، آکادمیک چالیشلاریندا اولارا پوئن (امتياز) قازانديراجاق یئرلی بیر درگی نین اولماییشی دا وارلیق درگیسینی نین بو گۆره وی اوستلنمه سینده اؤنملی رول اوینامیشدیر.

درگیمیز آذربایجان، تورکیه، ایران، افغانستان کیمی اؤلکه لرین تانیمیش بیلیم آداملاریندان اولوشان بیر بیلیم قورولو (علمی شورا) ایله اولوسلار آراسی بیر درگی اولاراق یولونا داوام ائتمه نین موتلولوغونو و عینی زاماندا سوروملولوغونو یاشاماقدادیر. بو ساییمیزدا اولدوغو کیمی، بوندان سونراکی ساییلاردا دا یایینلاناجاق اولان هر بیر مقاله، ان آز ایکی بیلیم آدامی طرفیندن اوخونوب یایینا اوغون گۆرولدوکدن سونرا یایین حاقی قازانمیش اولاجاقدیر. مقاله لرین تورکجه (هم آذربایجان تورکجه سی، هم ده تورکیه تورکجه سی)، فارسجا و اینگیلیزجه اؤزتلی سایه سینده داها گئنیش بیر اوخوجو کوتله سینده صاحیب اولاجاغینا اینانیریق. بو مقاله لر، آیریجا وارلیق درگیسینی نین وب سایتیندا دا یایینلاناراق اوخوجویا راحتلیقلا چاتدیریلیمیش اولاجاق ■